

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 14.12.2011
СОМ(2011) 881 окончателен

2011/0432 (CNS)

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА СЪВЕТА

относно консулската закрила за граждани на Съюза в чужбина

(Текст от значение за ЕИП)

{SEC(2011) 1555 окончателен}

{SEC(2011) 1556 окончателен}

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

1.1 Въведение

Гражданите на ЕС, които пътуват до или живеят в трети държави, където няма посолство или консулство на държавата-членка на която са граждани, имат право на консулска закрила от страна на консулските служби на всяка друга държава-членка. Тази друга държава-членка трябва да окаже помощ на непредставените граждани на ЕС при същите условия, които се прилагат като собствените ѝ граждани.

Неотдавнашните кризи засегнаха значителен брой граждани на ЕС, например в Либия, Египет и Бахрейн след демократичните въстания през пролетта на 2011 г. или след земетресението в Япония през март 2011 г. Консулската закрила често е крайно необходима и в ежедневни ситуации, например при тежко заболяване или ако някой е жертва на престъпление.

С оглед на правната рамка, установена с Договора от Лисабон, настоящото законодателно предложение заменя *sui-generis* Решение 95/553/ЕО относно закрилата на гражданите на Европейския съюз, осигурявана от дипломатическите и консулските представителства¹. В него се определят мерки за установяване на сътрудничеството и координацията, необходими за улесняване на консулската закрила за непредставените граждани на ЕС и така се изпълнява действие 8 от „Доклада за гражданството на ЕС за 2010 г.: Премахване на пречките за упражняване на правата на гражданите на ЕС“, съгласно което Комисията се ангажира да повиши ефективността на правото на граждани на ЕС да получават помощ в трети държави от дипломатическите и консулските служби на всички държави-членки, включително като предложи законодателни мерки през 2011 г.²

1.2 Контекст и основания за предложението

Предвиденото в Договора право на консулска закрила за непредставени граждани на ЕС при същите условия, които се прилагат за собствените граждани, залегнало в член 20, параграф 2, буква в) и член 23 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) и в член 46 от Хартата за основните права на ЕС, е едно от конкретните права, създадени с гражданството на ЕС. То е израз на солидарността на ЕС и на идентичността на Съюза в трети държави, както и на практическите ползи от това да си гражданин на ЕС.

Консулската закрила е неразделна част от политиката на Съюза за правата на гражданите. В Стокхолмската програма Европейският съвет приканва Комисията „да разгледа подходящи мерки за установяване на координацията и сътрудничеството, необходими за улесняване на консулската закрила в съответствие с член 23 от ДФЕС“³. В своята Резолюция от 25 ноември 2009 г. Европейският парламент подкрепи

¹ ОВ L 314, 28.12.1995 г., стр. 73.

² COM (2010) 603 окончателен.

³ ОВ 2010/С 115/01 – Стокхолмска програма—Отворена и сигурна Европа в услуга и за защита на гражданите, документ на Съвета 17024/09 от 2 декември 2009 г.

укрепването на координацията и сътрудничеството в сферата на консулската закрила⁴, като по този начин следва своята Резолюция от 11 декември 2007 г., в която предлага да се въведат общи понятия и насоки със задължителен характер и призовава за изменение на Решение 95/553/ЕО⁵ след влизането в сила на Договора от Лисабон.

В „Доклада за гражданството на ЕС за 2010 г.: премахване на пречките за упражняване на правата на гражданите на ЕС”, Комисията обяви, че ще повиши ефективността на правото на граждани на ЕС да получават помощ в трети държави от дипломатическите и консулските служби на всички държави-членки, включително по време на криза, като през 2011 г. предложи законодателни мерки и като информира по-добре гражданите посредством специален уебсайт и целеви комуникационни мерки⁶. Комисията препотвърди този ангажимент в своето Съобщение от 23 март 2011 г. относно консулската закрила за непредставени граждани на ЕС и обяви, че ще направи законодателни предложения относно мерките за установяване на координацията и сътрудничеството, необходими за улесняване на консулската закрила за непредставени граждани и относно решаване на въпроса за финансовата компенсация за консулска закрила в кризисни ситуации⁷.

При предишния правен режим държавите-членки трябваше да установят необходимите правила помежду си. С Договора от Лисабон Комисията получава правото да предлага директиви за установяване на координацията и сътрудничеството, необходими за улесняване на правото на равностойна консулска закрила за непредставени граждани на Съюза при същите условия, които се прилагат за собствени граждани.⁸ В сега действащия инструмент на ЕС – Решение 95/553/ЕО⁹, се предвижда то да бъде преразгледано пет години след влизането му в сила през 2002 г.

Понастоящем има възможност да бъдат направени допълнителни подобрения по отношение на консулската закрила за непредставени граждани на ЕС. Липсва ясен консенсус по съдържанието на член 23 от ДФЕС, както и относно отговорностите, които поражда това право. За да бъде ефективно като право с конкретен смисъл, кратката формулировка на този член от Договора не е достатъчна. Съществуват различия в консулското право и практики на държавите-членки, както и в гледните точки за основните понятия в областта на консулската закрила за непредставени граждани на ЕС.

По-конкретно, изглежда са необходими пояснения в четири области:

(1) Индивидуално приложно поле

Бенефициерите трябва да бъдат ясно определени. Гражданин на ЕС е непредставен не само когато неговата държава-членка на произход не разполага с посолство или

⁴ Резолюция на Европейския парламент от 25 ноември 2009 г. относно Съобщението на Комисията до Европейския парламент и до Съвета – Пространство на свобода, сигурност и правосъдие за гражданите – Програма от Стокхолм, ОВ С 285Е, 21.10.2010 г., стр. 12.

⁵ Резолюция на Европейския парламент от 11 декември 2007 г. относно Зелената книга: за дипломатическата и консулска закрила на гражданите на Съюза в трети държави. ОВ С 321Е, 18.12.2008 г., стр. 120.

⁶ СОМ (2010) 603 окончателен.

⁷ СОМ (2011) 149 окончателен.

⁸ Член 23, параграф 2 от ДФЕС.

⁹ ОВ L 314, 28.12.1995 г., стр. 73.

консулство в дадена трета държава, но също и когато това представителство или консулство не е „достъпно“¹⁰. Не съществува общо съгласие относно това кога едно посолство или консулство е достъпно¹¹. Необходимо е да се поясни също в каква степен граждани на трети държави, членове на семейството на непредставени граждани на ЕС, могат да се ползват с консулска закрила.

(2) Достъп до консулска закрила и сътрудничество/координация

Следва да се поясни коя държава-членка трябва да окаже помощ на непредставен гражданин на ЕС и как следва да се координира тази помощ с държавата-членка на непредставения гражданин. Тази неяснота забавя и не гарантира ефективната закрила при същите условия, които се прилагат за собствени граждани. Съгласно Договора непредставен гражданин на ЕС може да избира към кое посолство/консулство предпочита да се обърне, докато на практика съществуват договорености за споделяне на тежестта. Тези договорености са приемливи, ако е осигурено ефективно третиране на непредставените граждани. Те обаче не се популяризират широко, поради което гражданите трудно узнават кое посолство или консулство ще им окаже помощ.

Необходимо е ясно определение на механизмите за координацията и сътрудничеството между оказващото помощ посолство или консулство и държавата-членка на произход. За разлика от оказването на помощ на собствени граждани, помощта за непредставен гражданин на ЕС изисква ефективно сътрудничество с консулските служби на неговата държава-членка. Наличието на по-ясни правила за сътрудничество и координация между държавата-членка, оказваща помощта, и държавата-членка на непредставения гражданин, ще бъде от полза и за консулските служби и за гражданите. Трябва да бъдат определени видовете помощи, оказвани обикновено в рамките на консулската закрила, за непредставени граждани на ЕС (например в случай на смърт, на жертвите на престъпление и др.) и да се уточни как трябва да координират своите действия оказващата помощ държава-членка и държавата-членка на непредставения гражданин.

(3) Координация на местно равнище

За да се координират и да си сътрудничат по отношение на непредставените граждани на ЕС, консулските служби, намиращи се в дадена трета държава, трябва да контактуват помежду си и да разполагат с конкретна информация¹². Понастоящем няма системно събиране на информация от значение за непредставените граждани на ЕС. Освен това в съответствие с Договора за Европейския съюз дипломатическите и консулските мисии на държавите-членки и делегациите на Съюза в трети държави и на международните конференции, както и техните представителства в международните организации допринасят за упражняването на това право¹³. Все още не са изрично определени съответните сфери на компетентност и обхват на действие. Поради това сегашното положение не създава благоприятни условия за напълно съгласувано действие от страна на Съюза и води до неоптимално използване човешките и финансовите ресурси.

¹⁰ Член 1 от Решение 95/553/ЕО

¹¹ Консултираните представители на държавите-членки изразиха различни мнения (например пътуване на разстояние до 400 км или на остров).

¹² Например информация за контакт с органите на непредставените държави-членки, както и преводачи/адвокати/лекари, говорещи езика на непредставените граждани.

¹³ Член 35 от Договора за Европейския съюз

(4) Помощ при кризисни ситуации/ възстановяване на разходи

В правната рамка, уреждаща сътрудничеството, следва ясно да се установи кой оказва помощ на непредставени граждани на ЕС в кризисни ситуации, включително ролята на така наречената водеща държава, от която се очаква да предприеме действия по време на криза¹⁴. В плановете за действия при извънредни обстоятелства не се предвижда нищо конкретно относно непредставените граждани на ЕС, а в кризисни ситуации е трудно да се установи броят на тези граждани. При сериозни кризи особено местният персонал трябва да бъде подкрепен от експерти за намеса при кризи.

Към днешна дата в законодателството и в насоките се съдържат само общи процедури за възстановяване на разходите за помощта¹⁵, които като цяло не се прилагат в кризисни ситуации, тъй като не са пригодени за свързаните с тези ситуации конкретни нужди¹⁶. Ако споделянето на финансовата тежест не е ясно и не се осъществява на практика, няма достатъчно стимули за възприемането на проактивен подход, предполагащ поемане на отговорности, които не са свързани със собствените граждани.

Подробен анализ на проблемите на настоящата система, както и информация за въздействието на различните варианти, разгледани с цел да бъде намерено решение за тях, могат да бъдат намерени в оценката на въздействието, придружаваща настоящото предложение.

2. КОНСУЛТАЦИЯ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

Бяха проведени широки консултации със заинтересованите страни. При всеобхватната публична консултация относно правата на гражданите на ЕС през 2010 г. беше поискано мнението на всички граждани и съответните заинтересовани страни, като беше обърнато специално внимание на консулската закрила за гражданите на ЕС. Тази публична консултация беше проведена след предишна консултация във връзка със Зелената книга от 2007 г. относно дипломатическата и консулската закрила за гражданите на ЕС в трети държави¹⁷. Изложените идеи допринесоха за дебата относно политиките по време на конференцията, посветена на правата на гражданите на ЕС, проведена на 1 и 2 юли 2010 г., на която консулската закрила беше обсъдена задълбочено. Бяха проведени допълнителни консултации със заинтересованите от консулската закрила страни (например държавите-членки, сдружения на пътнически агенции, неправителствени организации и академичните среди), включително посредством два тематични работни семинара, състояли се на 24 септември 2010 г. и на 23 юни 2011 г. Консулските и дипломатическите служби на всички държави-членки бяха информирани в рамките на работната група „Консулски въпроси“ на Съвета (COCON) и с тях беше осъществена консултация посредством онлайн проучване.

¹⁴ Понастоящем пилотни държави са се установили в 29 от 146 трети държави, в които е представена най-малко една държава-членка.

¹⁵ Член 6 от Решение 95/553/ЕО, Насоки относно консулската закрила на граждани на ЕС в трети държави (документ на Съвета 10109/06 от 16 юни 2006 г., преразгледан с документ на Съвета 15613/10 от 5 ноември 2010 г. — непубликуван) и Насоките на Европейския съюз относно прилагането на концепцията пилотна държава по консулски въпроси (ОВ С317, 12.12.2008 г., стр. 6).

¹⁶ По-специално, изключително кратките срокове и големия брой граждани, на които трябва да бъде оказана помощ.

¹⁷ ОВ С 30, 10.2.2007 г., стр.8.

Неотдавна външни консултантите посетиха шест представителни държави-членки, а в четири подбрани трети държави¹⁸ те проведоха мисии на място за пряка консултация с консулските служители, работещи по места. За настоящото предложение Комисията взе под внимание резултатите от четири изследвания, посветени на различни аспекти на преразглеждането¹⁹.

В общи линии заинтересованите участници подкрепят предвижданата реформа. С оглед на новия правен режим, предвиден в Договора от Лисабон, е необходимо преразглеждане на Решение 95/553/ЕО, което според тях следва да бъде повод за допълнително подобряване на координацията и сътрудничеството и за поясняване на основните правни понятия. Гледните точки на заинтересованите страни относно основните елементи на реформата са следните: по отношение на това кога едно посолство или консулство е „достъпно“ консултираните държави-членки не изглежда да имат общо разбиране на неговия смисъл²⁰. Според консултациите със заинтересованите страни²¹ обаче, пътуването до посолството или консулството, получаването на консулска закрила и връщането в рамките на един ден, изглежда подходящ срок. Представителите на гражданското общество се обявиха за ясни и обвързващи правни термини. Те поставиха важния въпрос²² консулската закрила да обхване и граждани на трети държави, членове на семейството, а мнозинството държави-членки считат, че тази възможност трябва поне да бъде предвидена (макар и някои от тях да заявяват, че условията за това следва да бъдат уточнени)²³. Относно достъпа до консулска закрила и координацията/сътрудничеството, държавите-членки и гражданското общество в общи линии смятат, че е необходима по-голяма прозрачност по отношение на двустранните и местните договорености относно споделянето на тежестта. Представители на гражданското общество подчертават необходимостта да се гарантира, че непредставените граждани разполагат с възможността да получат консулска закрила при същите условия, които се прилагат за собствените граждани. Осигуряването на добри канали за комуникация и ясни правни разпоредби се считат от

¹⁸ Казахстан, Шри Ланка, Куба и Египет.

¹⁹ В изследване (от 2009 г.), посветено на законодателството и практиките на държавите-членки и осъществено от Instituto Europeo de Derecho, бяха анализирани законите и практиките на държавите-членки, в областта на консулската закрила. В рамките на дейностите (2009-2011 г.) по проекта CARE (Citizens Consular Assistance Regulation in Europe), реализиран с финансовата подкрепа на програмата на Европейската комисия за основните права и гражданството, беше анализирана правната рамка на държавите-членки в областта на консулската и дипломатическата закрила. Външно изследване (2010 г.), посветено на кризисните ситуации и възстановяването на разходите и осъществено от консултантската фирма GHK, потвърди анализа на Комисията относно възможните политики и свързаните с тях разходи. В друго външно изследване (2011 г.), осъществено от консултантската фирма Matrix Insight, се предоставят допълнителни факти, събрани посредством мисии в трети държави, беше оценено Решение 95/553/ЕО и бяха разгледани възможностите за допълнителни подобрения.

²⁰ Повечето държави-членки, с които е проведена консултация, посочиха, че едностранно пътуване с продължителност до 6 часа, за да се достигне до консулството, изглежда разумно (63% според интернет проучването, 37% държави-членки посочиха друго времетраене на пътуването, но често държавите-членки изтъкнаха, че при спешни случаи може да се наложи по-бърза реакция).

²¹ Вж. оценката на въздействието, стр. 26.

²² Мнение, изразено *inter alia* на тематичния работен семинар от 23 юни 2011 г.

²³ Съгласно онлайн изследването и консултациите и събеседванията с експерти от държавите-членки.

огромното мнозинство²⁴ за важни или много важни фактори за още по-ефективна помощ. По отношение на кризисните ситуации и техните финансови последици представителите на държавите-членки решително подкрепят понятието „водеща държава”, което следва да се засили, и подчертават ползите от пълната готовност за действия при кризи²⁵. Представителите на гражданското общество подчертаваха, че при кризи е необходимо също да се гарантира, че непредставените граждани на ЕС получават същата ефективна помощ както собствените граждани.

3. ПРАВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

3.1 Обобщение на предложените действия

Основната цел на настоящото предложение е:

- да бъдат доизяснени съдържанието и начина на упражняване на правото на непредставените граждани на ЕС на консулска закрила в условия на равнопоставеност
- да се опрости сътрудничеството и координацията между консулските служби.

За тази цел в предложението се разглеждат следните въпроси:

(1) Индивидуално приложно поле

В предложението се пояснява, че гражданин на ЕС трябва да се счита за непредставен по-специално когато посолство или консулство на неговата държава-членка не е „достъпно”. Посолството или консулството не е „достъпно”, ако гражданинът на ЕС не може да стигне до него и да се върне до мястото, откъдето е тръгнал (с обичайно използвания в третата държава транспорт) в рамките на същия ден. Предвижда се изключение, когато неотложността на въпроса изисква още по-бързо оказване на помощ. Освен това в предложението се уточнява, че консулската закрила за граждани на ЕС обхваща също гражданите на трети държави, членове на семейството на граждани на ЕС. В член 23 от ДФЕС се предвижда недискриминационно третиране, а съгласно член 7 и член 24 от Хартата за основните права на Европейския съюз и съдебната практика на Съда на Европейския съюз, основните ползи от правата на гражданите на ЕС се простират и върху членовете на техните семейства, за да се осигури пълната ефективност на тези права²⁶. В съответствие с това в предложението се предвижда закрилата да бъде предоставена на граждани на трети държави, членове на семействата на граждани на ЕС по същия начин, по който държавите-членки я

²⁴ Съгласно онлайн изследването, проведено сред държавите-членки, 68,8% от анкетираните смятат яснотата на правните предложения за много важен (50%) или важен (18%) фактор за още по-ефективно консулска помощ. Що се отнася до преодоляването на практическите предизвикателства (например осигуряване на ясни канали за комуникация), отговорите са сходни (43% много важно, 37% важно).

²⁵ Според мнението, изразено на тематичния работен семинар от 23 юни 2011 г., и при двустранните консултации.

²⁶ Вж. например дело C-60/00 *Carpenter*.

предоставят на граждани на трети държави, членовете на семействата на собствените им граждани²⁷.

(2) Достъп до консулска закрила и сътрудничество/координация

В предложението се подчертава, че гражданите на ЕС могат да се обръщат към посолството или консулството на „всяка“ друга държава-членка. Държавите-членки могат обаче да сключват специални договорености, стига да са гарантирани прозрачността (чрез уведомление и последваща публикация на уебсайта на Комисията) и ефективното разглеждане на заявленията.

В предложението определя също каква помощ държавите-членки оказват обичайно в най-често срещаните случаи (т.е. арестуване или задържане, жертва на престъпление, тежка злополука или тежко заболяване, смърт, помощ и репатриране при бедствено положение, както и издаване на временни документи за пътуване), въз основа на общата практика на държавите-членки в областта на консулската закрила²⁸, както и приложимите процедури за сътрудничество и координация между консулските служби при такива събития. За да бъде спазено правото на гражданите на самоопределяне, в предложението се предвижда гражданите да бъдат попитани за желанията им, които следва да бъдат зачетени, включително дали да бъдат информирани членовете на семейството или други близки лица (например при арестуване). Аналогично, в случай на смърт следва да бъдат надлежно взети предвид желанията на най-близкия родственик относно това как да се процедира с телните останки на починалия гражданин.

(3) Координация на местно равнище/добавена стойност от ЕС

В предложението се уточнява, че срещите за сътрудничество на местно равнище по въпросите на консулската закрила следва да включват редовен обмен на информация относно непредставените граждани на ЕС и че председателят на тези срещи следва да събере данните за контакт, които са от значение за оказването на помощ на непредставените граждани на ЕС (например посолство или консулство на непредставените държави-членки, отговорни на регионално равнище). В него се предвижда, че делегациите на Съюза могат, при определени условия, да председателстват тези срещи или да им оказват друга помощ.

(4) Помощ при кризисни ситуации/възстановяване на разходи

По отношение на кризисните ситуации в предложението се съдържат следните подобрения. В него се предвижда, че плановете за действията при спешни ситуации трябва систематично да включват непредставените граждани на ЕС. В предложението

²⁷ Важно е да се припомни, че не всички консулски услуги, предлагани на собствените граждани/граждани на ЕС, могат да бъдат приложени за гражданите на трети държави, членове на семейството. По-специално, не може да се издават временни документи за пътуване (нито на граждани на трети държави, членове на семейството на собствени граждани, нито на граждани на трети държави, членове на семейството на граждани на ЕС), задържаните граждани на трети държави, членове на семейството, могат да бъдат посещавани, ако консулските органи на третата държава не възразяват.

²⁸ Според изследването, осъществено от Instituto Europeo de Derecho и съгласно описаното в рамката на Съвета по време на испанското председателство. Вж. приложение V към оценката на въздействието.

се подчертава значението на водещата държава за закрилата на непредставените граждани на ЕС и се определя нейната роля в това отношение, т.е. че водещата държава отговаря за координацията и направляването на помощта за непредставените граждани на ЕС. В предложението се уточнява, че водещата държава може да поиска допълнителна помощ от механизма на ЕС за гражданска защита и от структурите за управление на кризи на ЕСВД. В предложението се предвижда също допълнително подпомагане и пълноценно използване на полезните взаимодействия, като в съществуващите на равнище ЕС екипи за намеса бъдат включени национални експерти по консулски въпроси, по-специално от непредставените държави-членки. По отношение на споделянето на тежестта се въвежда улеснена процедура за възстановяването на разходите, приспособена за кризисни ситуации. Това включва опростяване на процедурния обмен между консулските служби и гражданите, създаване на стандартни формуляри за молби и въвеждане на по-лесна система за проследяване на възстановяването на разходите (изчислени на пропорционална база²⁹ или с фиксирани ставки³⁰ - в случай че разходите не могат да бъдат изчислени). Тази подобрена процедура за възстановяване на разходите допълва помощта, оказана от страна на механизма на ЕС за гражданска защита и структурите за управление на кризи на ЕСВД.

3.2 Правно основание

Съгласно Договора от Лисабон правомощията на ЕС да приема законодателни актове в областта на консулската закрила за непредставени граждани на ЕС се предоставят по силата на член 23, параграф 2 от ДФЕС. Съгласно тази разпоредба на Договора, Съветът може да приема директиви относно мерките за установяване на координацията и сътрудничеството, необходими за улесняване на закрилата за непредставени граждани на ЕС. Тази разпоредба се прилага за всички държави-членки.

3.3 Субсидиарност и пропорционалност

Консулската закрила за непредставени граждани на ЕС съдържа по определение трансгранично измерение, което разширява извън границите на ЕС правата, създадени с гражданството на ЕС. Настоящата инициатива се отнася за определено право, предоставено на гражданите на ЕС, правото на консулска закрила от страна на дипломатическите и консулските служби на друга държава-членка при същите условия, които важат за нейните граждани. Това право е неразривно свързано с понятието за гражданство на ЕС и с областите на компетентност на Съюза съгласно Договора за функционирането на Европейския съюз. Поради това изглежда уместно мерките за координация и сътрудничество, необходими за по-лесното упражняване на това право да бъдат включени в правния ред на Съюза, а не в решенията *sui generis* на представителите на правителствата на държавите-членки. Приложимостта и съгласуваността на това право ще бъдат допълнително засилени с включването му в правния ред на държавите-членки, посредством правото на националните съдилища да поискат от Съда на Европейския съюз насоки относно тълкуването му, както и чрез правомощията на Комисията да контролира спазването му.

²⁹ Възстановяването на разходите на пропорционална база се извършва въз основа на броя лица, на които е оказана помощ (общо разходите, разделени на броя на лицата, на които е оказана помощ).

³⁰ Т.е. стандартизираните разходи за евакуация, медицинска евакуация и подслон.

В предложението се зачита принципът на пропорционалност, тъй като то се ограничава до определянето на мерките за координация и сътрудничество при често срещаните случаи (помощ при смърт, помощ за жертвите на престъпление) и при кризисни ситуации. Освен това то се основава изцяло на предишни правни мерки и в него са взети предвид последните развития, например идеята за водеща държава, като се обръща особено внимание на непредставените граждани на ЕС. Приложената оценка на въздействието доказва, че ползите от всяко от предложените изменения са по-големи от разходите за тях. Следователно предложените мерки са пропорционални.

3.4 Въздействие върху основните права

Както подробно се посочва в оценката на въздействието, придружаваща настоящото предложение, и в съответствие със стратегията на Съюза за ефективно прилагане на Хартата³¹ на основните права на ЕС, предложението укрепва правата, предвидени в Хартата. С настоящата реформа се укрепва по-конкретно основното право на консулска закрила, предвидено в член 46 от Хартата, при същите условия, които се прилагат за собствените граждани, тъй като с нея се пояснява съдържанието на това право, улесняват се необходимите процедури за сътрудничество и координация и се гарантира ефективното му прилагане и зачитане. Включването на гражданите на трети държави, членове на семейството, укрепва правото на семеен живот, както и правата на детето (членове 7 и 23 от Хартата на основните права). По-ясните отговорности и по-доброто споделяне на тежестта при кризисни ситуации ще осигурят също недискриминационно третиране и по време на криза, когато основните права са изложени на риск. Засилват се също така принципът за недискриминация, правото на живот и неприкосновеност на личността, както и правото на защита и справедлив процес (членове 2, 3, 21, 47 и 48 от Хартата на основните права).

³¹ Съобщение от Комисията, COM(2010) 573 окончателен, 19.10.2010 г.

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА СЪВЕТА

относно консулската закрила за граждани на Съюза в чужбина

(Текст от значение за ЕИП)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 23 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взе предвид становището на Европейския парламент,

в съответствие с обикновената законодателна процедура,

като има предвид, че:

- (1) Гражданството на Съюза е основният статут на гражданите на Съюза, когато те упражняват своите права, предоставени от Договорите. Правото на гражданите, чиято държава-членка не е представена от посолство или консулство в трета държава, да получат закрила от дипломатическите и консулските служби на всяка друга държава-членка при същите условия, които се прилагат за гражданите на тази друга държава-членка, е едно от конкретните права, които се предоставят с Договора на гражданите на Съюза.
- (2) С Договора от Лисабон беше засилен статута на гражданството на Съюза и бяха заздравени произтичащите от него права. По отношение на консулската закрила в него се предвиждат директиви за сътрудничество и координация. Съгласно действие 8 от „Доклада за гражданството на ЕС за 2010 г.: премахване на пречките за упражняване на правата на гражданите на Съюза”, Комисията пое ангажимент да повиши ефективността на правото на гражданите на Съюза да получават помощ в трети държави от дипломатическите и консулските служби на всички държави-членки, включително по време на криза, като през 2011 г. предложи законодателни мерки и като информира по-добре гражданите посредством специален уебсайт и целеви комуникационни мерки³².
- (3) В своето Съобщение от 23 март 2011 г. относно консулската закрила за непредставени граждани на Съюза Комисията препотвърди поетото задължение

³² COM (2010) 603 окончателен.

и обяви, че ще представи законодателни предложения относно мерките за координация и сътрудничество, необходими за улесняване на консулската закрила за непредставени граждани и за решаване на въпроса за възстановяването на разходите за консулска закрила в кризисни ситуации³³.

- (4) Сред ценностите, на които се основава Съюзът, са солидарността, недискриминацията и зачитането на човешките права. В отношенията си с останалия свят Съюзът следва да отстоява своите ценности и да допринася за закрилата на своите граждани. Основното право на консулска закрила на непредставените граждани на Съюза при същите условия, които се прилагат за собствените граждани, залегнало в член 46 от Хартата на основните права на Европейския съюз, е израз на европейската солидарност. То дава външно измерение на понятието „гражданин на Съюза“ и укрепва идентичността на Съюза в трети държави.
- (5) В Решение 95/553/ЕО на представителите на правителствата на държавите-членки, заседаващи в рамките на Съвета, от 19 декември 1995 г. относно закрилата на гражданите на Европейския съюз, осигурявана от посолствата и консулствата³⁴, се предвижда решението да бъде преразгледано пет години след влизането му в сила през 2002 г.
- (6) Целта на настоящата директива, която отменя Решение 95/553/ЕО, е да бъдат определени мерките за сътрудничество и координация, необходими за улесняването на консулската закрила за непредставени граждани на Съюза. Тези мерки следва да увеличат правната сигурност и ефективното сътрудничество и солидарността между консулските служби.
- (7) Когато непредставени граждани се нуждаят от закрила в трети държави, са необходими ефикасно сътрудничество и координация. Може да е необходимо тясно сътрудничество между оказващата помощ държава-членка с дипломатическо представителство в трета държава и с държавата-членка на непредставения гражданин. Консулското сътрудничество на местно равнище може да бъде по-сложно по отношение на непредставените граждани, защото за него се изисква координация с органи, които не са представени на място. С цел да бъдат отстранени недостатъците от липсата на посолство или консулство на държавата-членка на непредставения гражданин, следва да се осигури стабилна рамка.
- (8) Гражданите на Съюза са непредставени, ако тяхната държава-членка няма достъпно посолство или консулство в трета държава. Понятието „достъпност“ следва да се тълкува така, че да бъде осигурена закрилата на гражданите.
- (9) В съответствие с правото на зачитане на личния и семейния живот, признато в член 7 от Хартата на основните права на Европейския съюз, оказващата помощ държава-членка следва да предостави закрила на гражданите на трети държави, членове на семейството на граждани на Съюза, при същите условия, които се прилагат за граждани на трети държави, членове на семейството на собствените

³³

COM (2011) 149 окончателен.

³⁴

ОВ L 314, 28.12.1995 г., стр. 73.

й граждани. Всяко определение на това кои лица са членове на семейството следва да се ръководи от членове 2 и 3 от Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите-членки³⁵. Възможно е държавите-членки да не са в състояние да осигурят всички видове консулска закрила на членовете на семейството, граждани на трети държави, в частност издаването на временни документи. Съгласно член 24 от Хартата висшият интерес на детето, предвиден в Конвенцията на ООН за правата на детето от 20 ноември 1989 г., следва да бъде от първостепенно значение.

- (10) Непредставените граждани трябва да могат свободно да избират посолството или консулството, от които да получат консулска закрила. Държавите-членки следва да са в състояние да сключат договорености за споделяне на тежестта. Тези договорености обаче следва да бъдат прозрачни за гражданите и да не пречат на ефективната консулска защита. Комисията трябва да бъде уведомена за всяка такава договореност, която да бъде публикувана на специалния ѝ уебсайт.
- (11) Съществуват различия в традициите на държавите-членки по отношение на компетенциите на почетните консули. Обикновено почетните консули могат да изпълняват много ограничени консулски функции. Почетните консули следва да се считат за равностойни на достъпните постоянни посолства и консулства в трета държава само в границите на техните компетенции съгласно националното право и националните практики.
- (12) Закрила следва да се предостави, ако молителите докажат, че са граждани на Съюза. Възможно е непредставените граждани, нуждаещи се от консулска закрила, вече да не притежават своите документи за самоличност. Основният статут на гражданин на Съюза се предоставя пряко от правото на Съюза и документите за самоличност имат само декларативна стойност. Ако заявителите не са в състояние да предоставят документи за самоличност, те следва да докажат своята самоличност с всякакви други средства, ако е необходимо след проверка с властите на държавата-членка, за която молителят твърди, че е неин гражданин.
- (13) Органите на държавите-членки следва тясно да си сътрудничат и да се координират помежду си и със Съюза, по-специално с Европейската служба за външна дейност и Европейската комисия, в дух на взаимно уважение и солидарност. С цел да се осигури бързо и ефикасно сътрудничество данните за отговорните лица за връзка в държавите-членки следва да бъдат предавани и обновявани непрекъснато посредством защитения уебсайт на Европейската служба за външна дейност (Consular On-Line).
- (14) Следва да се уточни обхватът на сътрудничеството и координацията, за да се определят мерките, необходими в тази област. Консулската закрила за непредставени граждани включва оказване на помощ в редица типични ситуации, като например при арестуване или задържане, тежка злополука или

³⁵ ОВ L 158, 30.4.2004 г., стр. 77.

заболяване и смърт, както и помощ и репатриране при бедствено положение и издаването на временни документи за пътуване. Тъй като нужната закрила винаги зависи от конкретната ситуация, консулската закрила не следва да се ограничава със случаите, изрично посочени в настоящата директива.

- (15) Определянето на различните видове помощ, които се предоставят в конкретни ситуации, е предпоставка за ефективната координация и сътрудничество между консулските служби на държавите-членки. Тези видове помощ следва да отразяват общите практики на държавите-членки, без да се засяга член 23 от Договора за функционирането на Европейския съюз, с който на държавите-членки се налага задължението да предоставят закрила при същите условия, които се прилагат за собствените им граждани.
- (16) В съответствие с правото на гражданите на самоопределение техните желания следва да бъдат надлежно спазени, когато това е приложимо, включително и по отношение на информирането на членовете на семейството или на други близки лица. По същия начин в случай на смърт следва да бъдат надлежно взети предвид желанията на най-близкия родственик относно това как да се процедира с телните останки на починалия гражданин.
- (17) Взаимната солидарност и сътрудничеството включват и финансови въпроси. Държавите-членки предоставят финансова помощ в краен случай, само когато гражданите не могат да получат финансови средства по други начини, например посредством паричен превод от членове на семейството или от роднини. На гражданите на Съюза следва да бъде оказвана ефективна помощ независимо от тяхното гражданство. Следва да се осигури споделяне на финансовата тежест и адекватно възстановяване на разходите. Когато е отпусната финансов помощ, от получателя може да се изиска да възстанови получената сума.
- (18) Взаимната солидарност между консулските служби следва съответно да се задълбочи, а финансовите процедури да се опростят. С оглед на особеностите на кризисните ситуации, като например необходимостта от бърза реакция по отношение на значителен брой граждани, оказващата помощ държава-членка следва да е в състояние да получи възстановяване на разходите, без да е поето задължение за това.
- (19) По искане на държавата-членка, оказала помощта, при сериозни кризи, които имат или могат да имат неблагоприятни последици за значителен брой граждани на Съюза, разходите следва да бъдат възстановени от подпомогнатите държави-членки на пропорционална основа, като цялостните разходи бъдат разделени на броя на гражданите, на които е оказана помощ. Когато разходите не могат да бъдат изчислени, оказващата помощ държава-членка може да поиска да бъде компенсирана с фиксирани суми, посочени в приложение II към настоящата директива.
- (20) Що се отнася до координацията на място и при кризисни ситуации, следва да се пояснят компетенциите и съответните роли, за да се гарантира, че за непредставените граждани се полагат всички необходими грижи. При осъществяването на консулско сътрудничество на местно равнище непредставените граждани следва да бъдат взети предвид, например чрез

събирането на съответните данни за контакт на най-близките посолства и консулства на държавите-членки в региона.

- (21) При кризи особено важни са подходящата подготовка и ясното разделение на отговорностите. В случай на криза в плановете за действия при извънредни обстоятелства следва да бъдат взети в пълна степен предвид непредставените граждани, а националните планове за действия при извънредни обстоятелства следва да бъдат координирани. Понятието „водеща държава” следва да бъде доразвито в този контекст³⁶.
- (22) Оперативната съвместимост между консулските и другите експерти по управление на кризи следва да се засили, по-специално чрез участието им в съществуващите мултидисциплинарни кризисни екипи, например организираните в рамките на механизма на ЕС за гражданска защита.
- (23) В трети държави Съюзът е представен чрез своите делегации, които заедно с дипломатическите и консулските мисии на държавите-членки допринасят за упражняването на правото на гражданите на Съюза на консулската закрила, както е посочено в член 35 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с Виенската конвенция за консулските отношения, държавите-членки могат да предоставят консулска закрила от името на друга държава-членка, освен ако засегнатата трета държава не се противопостави. Държавите-членки следва да предприемат необходимите мерки спрямо трети държави с цел консулската закрила да може да бъде предоставена от името на други държави-членки.
- (24) С Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 г. за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни³⁷ се урежда обработването на лични данни, извършвано от държавите-членки в контекста на настоящата директива.
- (25) Настоящата директива следва да не засяга по-благоприятните национални разпоредби доколкото те са съвместими с нея.
- (26) Настоящата директива има за цел да насърчи консулската закрила, призната в Хартата на основните права на Европейския съюз. Тя зачита основните права и спазва принципите, признати по-специално в Хартата, а именно принципа на недискриминация, живот и неприкосновеност на личността, зачитане на личния и семейния живот, правата на детето и на защита, както и правото на справедлив процес. Настоящата директива следва да се прилага в съответствие с тези права и принципи.
- (27) В съответствие със забраната за дискриминация, съдържаща се в Хартата, държавите-членки следва да прилагат тази директива без дискриминация на лицата, към които тази директива е насочена, въз основа на пол, раса, цвят, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, религия или убеждения, политически или други убеждения, принадлежност към етническо малцинство, собственост, рождение, увреждане, възраст или сексуална ориентация.

³⁶ ОВ С 317/6, 12.12.2008 г. (Документ на Съвета 2008/С 317/06).

³⁷ ОВ L 281, 23.11.1995 г., стр. 31.

ГЛАВА 1

Общи разпоредби

Член 1

Предмет

С настоящата директива се определят мерките за сътрудничество и координация, необходими, за да могат гражданите на Съюза, намиращи се на територията на трета държава, в която няма представителство на тяхната държава-членка, да упражнят по-лесно своето право на закрила от страна на дипломатическите или консулските служби на друга държава-членка при същите условия, които се прилагат за собствените граждани на тази друга държава-членка.

Член 2

Бенефициери

1. Всеки гражданин, който притежава гражданство на държава-членка на Съюза, която не е представена от дипломатическа или консулска служба в трета държава, наричан по-нататък „непредставен гражданин”, има право на консулска закрила от консулските и дипломатическите служби на друга държава-членка при същите условия, които се прилагат за собствените граждани на тази друга държава-членка.
2. Граждани, които притежават гражданство на повече от една държава-членка на Съюза, са непредставени, ако нито една от тези държави-членки, не е представена в трета държава от дипломатическа или консулска служба.
3. Лица, които не са граждани на Съюза, но са членове на семействата на непредставени граждани, имат право на консулска закрила при същите условия, които се прилагат за лицата, които не са граждани на оказващата помощ държава-членка, но са членове на семействата на нейни граждани.

Член 3

Липса на представителство

1. Държава-членка не е представена в трета държава, ако не разполага с достъпно посолство или консулство, установени постоянно в тази държава.

2. Постоянно установено посолство или консулство е достъпно, ако може ефективно да предостави закрила и ако до него може да се стигне по безопасен начин в разумен срок и след изминаване на приемливо разстояние.

Гражданите на Съюза трябва поне да могат да достигнат посолството или консулството и да се върнат до мястото, откъдето са тръгнали още в същия ден, с обичайния транспорт, използван в третата държава, освен когато поради спешност се изисква по-бързо оказване на помощ. Посолството или консулството не е достъпно, ако то временно не е в състояние ефективно да предостави закрила, по-специално, ако в случай на криза е временно затворено.

3. Почетните консули се считат за равностойни на достъпно посолство или консулство в границите техните компетенции съгласно националното право и националните практики.

Член 4

Достъп до консулска закрила

1. Непредставените граждани могат да избират посолството или консулството на държавата-членка, към което да се обърнат за закрила.
2. Една държава-членка може да представлява друга държава-членка постоянно и техните посолства или консулства в трета държава могат да сключат договорености за споделяне на тежестта, при условие че се гарантира ефективното разглеждане на молбите за закрила. Държавите-членки информират Европейската комисия за всяка такава договореност с цел тя да бъде публикувана на специалния ѝ уебсайт.

Член 5

Установяване на самоличността

1. Посолството или консулството отговаря на молбата за закрила, ако молителят докаже, че е гражданин на Съюза, като представи паспорт или документ за самоличност.
2. Ако гражданинът на Съюза не може да представи паспорт или лична карта, гражданството може да бъде доказано по други начини, ако е необходимо след проверка с дипломатическите и консулските служби на държавата-членка, за която молителят твърди, че е неин гражданин.
3. За членовете на семейството на граждани на Съюза, посочени в член 2, параграф 3 от настоящата директива, настоящият член се прилага *mutatis mutandis* по отношение на доказателството за наличие на семейна връзка.

Член 6

Видове помощ

1. Посолствата или консулствата на държавите-членки предоставят консулска закрила на непредставени граждани като на своите собствени граждани.
2. Консулската закрила, посочена в параграф 1, включва помощ в следните ситуации:
 - а) арестуване или задържане;
 - б) жертва на престъпление;
 - в) тежка злополука или заболяване;
 - г) смърт;
 - д) помощ и репатриране при бедствено положение;
 - е) нужда от временни документи за пътуване³⁸.

ГЛАВА 2

Мерки за координация и сътрудничество

Член 7

Общ принцип

Дипломатическите и консулските служби на държавите-членки си сътрудничат тясно и осъществяват координацията помежду си и със Съюза, за да осигурят закрилата на непредставените граждани при същите условия, които се прилагат за техните собствени граждани. Когато консулство или посолство оказва помощ на непредставен гражданин, то се свързва с най-близкото консулство или посолство, отговорно на регионално равнище, или с Министерството на външните работи на държавата-членка, чийто гражданин е подпомаганото лице. Държавите-членки съобщават на Европейска служба за външни действия данните на съответните лица за връзка в министерствата на външните работи. Службата непрекъснато ги актуализира в своя защитен интернет сайт.

³⁸

Съгласно Решение 96/409/ОВППС на представителите на правителствата на държавите-членки, заседаващи в рамките на Съвета, относно утвърждаването на временен документ за пътуване. ОВ L 168, 16.7.1996 г., стр. 4.

Член 8

Арестуване или задържане

1. Когато непредставен гражданин е арестуван или задържан, посолствата или консулствата на държавите-членки, предприемат следните конкретни действия, при спазване на разпоредбите на член 6, параграф 1:
 - а) съдействат му, като по молба на гражданина информират членовете на неговото семейство или други близки лица;
 - б) посещават гражданина и проверяват, че са спазени минималните норми за третиране на задържаните;
 - в) предоставят на гражданина информация за правата на задържаните.
2. Когато посолство или консулство на държава-членка е информирано за ареста или задържането на непредставен гражданин, то от своя страна информира държавата-членка, чийто гражданин е задържаното лице, и ѝ предоставя цялата информация, с която разполага. Последната се свързва с членовете на семейството на гражданина или с други близки лица, ако той желае това.
3. Посолството или консулството докладва на държавата-членка, чийто гражданин е задържаното лице, след всяко посещение при него и след проверката на минималните норми за третиране на задържаните. То информира незабавно държавата-членка, чийто гражданин е задържаното лице, за оплаквания от малтретиране.
4. Посолството или консулството информира държавата-членка, чийто гражданин е задържаното лице, за предоставената от посолството или консулството информация относно правата, с които разполага гражданинът. То действа в качеството си на посредник, по-конкретно като му помага да оформи молби за помилване или предсрочно освобождаване, както и в случай че гражданинът желае да подаде молба за преместване. При необходимост то действа в качеството си на посредник по отношение на съдебните разnosки, платени от дипломатическите и консулските служби на държавата-членка, чийто гражданин е задържаното лице.

Член 9

Жертва на престъпление

1. Когато непредставен гражданин е жертва на престъпление, посолствата или консулствата на държавите-членки, предприемат следните по-конкретни действия, при спазване на разпоредбите на член 6, параграф 1:
 - а) съдействат му, като информират членовете на неговото семейство или други близки лица, ако гражданинът желае това;

- б) предоставят на гражданина информация и/или помощ относно правните въпроси и здравните грижи от значение за него.
2. Посолството или консулството уведомява държавата-членка, чийто гражданин е лицето, относно инцидента, неговата тежест и предоставената му помощ и се свързва с членовете на семейството на гражданина или с други близки лица, ако гражданинът е дал своето съгласие, когато това е възможно.

Член 10

Тежка злополука или заболяване

1. Когато непредставен гражданин е пострадал при тежка злополука или тежко заболяване, посолствата или консулствата на държавите-членки, предприемат следните по-конкретни действия, при спазване на разпоредбите на член 6, параграф 1:
 - а) съдействат му, като информират членовете на неговото семейство или други близки лица;
 - б) оказват помощ за медицински грижи, нефинансови консултации и репатриране.
2. Посолството или консулството информира държавата-членка, чийто гражданин е жертвата, относно злополуката, нейната тежест и оказаната помощ и, ако е уместно, се свързва с членовете на неговото семейство или с други близки лица. То информира държавата-членка, чийто гражданин е жертвата, относно необходимостта от медицинска евакуация. Медицинската евакуация се извършва с предварителното съгласие на държавата-членка, чийто гражданин е жертвата, освен в изключително спешни случаи.

Член 11

Смърт

1. В случай на смърт на непредставен гражданин, посолствата или консулствата на държавите-членки, предприемат следните по-конкретни действия, при спазване на разпоредбите на член 6, параграф 1:
 - а) съдействат, като информират членовете на неговото семейство;
 - б) получават смъртни актове, медицински удостоверения и, ако е необходимо, пасавани за репатриране на тленните останки.
2. Когато посолство или консулство на държава-членка е информирано за смъртта на непредставен гражданин, то на свой ред информира държавата-членка, чийто гражданин е покойникът. Последната се свързва с членовете на семейството на починалия гражданин. След като станат известни желанията на

най-близкия родственик, с цел тялото да бъде погребано, кремирано или репатрирано, посолството или консулството оказва помощ при получаването смъртни актове, медицински удостоверения и, ако е необходимо, пасавани за репатриране.

ГЛАВА 3

Финансови процедури

Член 12

Общи правила

Когато непредставен гражданин моли за помощ под формата на паричен заем или репатриране, се прилага следната процедура, при спазване на разпоредбите на член 6, параграф 1:

- а) непредставеният гражданин се задължава да възстанови на своята държава-членка, пълния размер на всеки паричен аванс или на направените разходи плюс евентуалната консулска такса, като използва стандартния формуляр, посочен в приложение 1;
- б) ако оказващото помощ посолство или представителство отправи искане, държавата-членка на непредставения гражданин незабавно предоставя необходимата информация относно молбата, като посочва дали се събира консулска такса;
- в) оказващото помощ посолство или консулство информира държавата-членка на непредставения гражданин относно молбите за паричен аванс или репатриране, които е разгледало;
- г) Когато оказващото помощ посолство или консулство отправи писмено искане по модела, посочен в приложение I, държавата-членка на непредставения гражданин възстановява пълната стойност на паричния аванс или на направените разходи.

Член 13

Улеснена процедура при кризисни ситуации

1. При кризисни ситуации оказващото помощ посолство или консулство координира с държавата-членка на непредставения гражданин евакуацията или другата необходима помощ, която му е оказана.

Оказващата помощ държава-членка подава молбите за възстановяване на разходите за евакуацията или за помощта до Министерството на външните работи на държавата-членка на непредставения гражданин. Оказващата помощ

държава-членка може да поиска възстановяване на разходите, дори ако непредставеният гражданин не е подписал задължение за възстановяване на разходите съгласно член 12, параграф а).

Настоящият параграф не пречи на държавата-членка на непредставения гражданин да поиска възстановяване на разходите въз основа на националното законодателство.

2. Ако оказващата помощ държава-членка поиска, при сериозни кризи разходите за евакуация или за помощ се възстановяват от държавата-членка на непредставения гражданин на пропорционална основа, като цялостните разходи се разделят на броя на гражданите, на които е оказана помощ.
3. Когато разходите не могат да бъдат изчислени, оказващата помощ държава-членка може да си ги възстанови въз основа на фиксирани суми, съответстващи на вида предоставена помощ, посочена в приложение II.
4. Когато оказващата помощ държава-членка е получила от механизма на ЕС за гражданска защита финансова подкрепа за оказаната от нея помощ, финансовото участие на държавата-членка на непредставения гражданин се определя след приспадане на финансовото участие на Съюза.
5. Посочените в приложение II общи модели се използват за молбите за възстановяване на разходите.

ГЛАВА 4

Сътрудничество и координация на местно равнище и при кризи

Член 14

Сътрудничество на местно равнище

Срещите за сътрудничество на местно равнище включват редовен обмен на информация относно непредставените граждани по въпроси, свързани с тяхната безопасност, условията на техния престой в затвора или достъпа до консулски услуги. Ако не е договорено друго на централно равнище между министерствата на външните работи, председателството се осигурява от държава-членка или делегацията на Съюза, определена на местно равнище. Председателството събира и актуализира редовно данните за контакт, по-специално по отношение на звената за контакт на непредставените държави-членки, и ги разпространява на местно равнище до посолствата, консулствата и делегациите на Съюза.

Член 15

Сътрудничество при кризи

1. За да се осигури пълна готовност, непредставените граждани се вземат предвид в плановете за действия при извънредни обстоятелства на местно равнище. Държавите-членки, представени в трета държава, координират помежду си плановете за действие при извънредни обстоятелства и с делегацията на Съюза. Те се споразумяват за съответните задачи с цел да се гарантира, че при кризи на непредставените граждани се помага изцяло, определят представители за сборни пунктове и информират непредставените граждани относно договореностите за подготовка за кризи при същите условия, които се прилагат за техните собствени граждани.
2. В случай на криза държавите-членки и Съюзът си сътрудничат тясно, за да гарантират, че на непредставените граждани се оказва ефективна помощ. Държавите-членки и Съюзът се информират взаимно и своевременно относно наличните капацитети за евакуация. Ако поискат, държавите-членки могат да получат помощ от съществуващите екипи за намеса, създадени на съюзно равнище, в които участват консулски експерти, по-специално от непредставените държави-членки.

Член 16

Водеща държава

1. За целите на настоящата директива водещата държава (водещите държави) е (са) една или повече държави-членки в дадена трета държава, отговаряща(и) за координацията и насочването на помощта, подготовката в случай на криза и при възникването на кризи. Тази помощ съдържа конкретни аспекти за непредставени граждани.
2. Една държава-членка е посочена като водеща държава в трета държава, ако тя е уведомила за своето намерение посредством съществуващата защитена съобщителна мрежа, освен ако друга държава-членка не възрази в срок от 30 дни или предложената водеща държава не се откаже от задачата посредством защитената съобщителна мрежа. Ако повече от една държава-членка желаят да поемат съвместно задачата „водеща държава“, те уведомяват съвместно за намерението си посредством защитената съобщителна мрежа. В случай на криза една или повече държави-членки могат да поемат тази задача незабавно, като уведомят за това в срок от 24 часа. Държавите-членки могат да не приемат предложението, но съгласно член 6, параграф 1 техните граждани и други потенциални бенефициери продължават да отговарят на условията за получаване на помощ от водещата държава. При липса на водеща държава, държавите-членки, представени на място, се договарят коя държава-членка да координира помощта за непредставените граждани.
3. При подготовката за кризисни ситуации водещата държава (водещите държави) гарантира(т), че непредставените граждани са надлежно взети предвид от

посолствата и консулствата в плановете за действия при извънредни обстоятелства, че тези планове са съвместими и че посолствата и консулствата, както и делегациите на Съюза, са надлежно информирани за тези договорености.

4. При кризи водещата държава (водещите държави) или държавата-членка, координираща помощта, отговаря(т) за координацията и насочването на помощта и дейностите за събиране на непредставените граждани и, ако е необходимо, осигуряват евакуацията до безопасно място с подкрепата на другите заинтересовани държави-членки. Освен това тя(те) осигурява(т) звено за контакти, предназначено за непредставените държави-членки, чрез което те да могат да получават информация за своите граждани и да координират необходимата помощ. Водещата държава или държавата-членка, координираща помощта за непредставени граждани, може да поиска, при необходимост, подкрепа от инструменти като механизма на ЕС за гражданска защита и от структурите за управление на кризи на Европейската служба за външна дейност. Държавите-членки предоставят на водеща държава(и) или на държава-членка, координираща помощта цялата необходима информация по отношение на техните непредставени граждани, които се намират в ситуация на криза.

ГЛАВА 5

Заключителни разпоредби

Член 17

По-благоприятно третиране

Държавите-членки могат да въведат или да запазят по-благоприятни разпоредби, доколкото те са съвместими с настоящата директива.

Член 18

Изпълнение

1. Държавите-членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, не по-късно от [...] г. Те незабавно съобщават на Комисията текста на разпоредбите и прилагат таблица на съответствието между разпоредбите и настоящата директива.

Когато държавите-членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условието и редът на позоваване се определят от държавите-членки.

2. Държавите-членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 19

Отмяна

Решение 95/553/ЕО се отменя, считано от [...] г.

Член 20

Мониторинг и оценка

Държавите-членки предават на Комисията цялата информация от значение за упражняването на правото на непредставените граждани и за практическото прилагане на настоящата директива, включително годишен преглед на статистическите данни и по-важните случаи. Комисията представя доклад пред Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно прилагането на настоящата директива до [...]г.

Член 21

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 22

Настоящата директива е адресирана до държавите-членки.

Съставена в Брюксел,

За Съвета
Председател

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

А. Формуляр за искане за възстановяване на разходи (чл. 12)

1. Посолство или консулство на държавата-членка заявител

2. Държава-членка на непредставения гражданин

(най-близкото посолство или консулство, отговорно на регионално равнище, или Министерството на външните работи)

3. Идентифициране на събитието

(дата, място)

4. Данни на гражданина(ите), на когото(които) е оказана помощ (прилага се отделно)

Име, презиме, фамилия	Място и дата на раждане	Наименование и номер на документа за пътуване	Вид на предоставената помощ	Разходи
-----------------------	-------------------------	---	-----------------------------	---------

5. Общо разходи

6. Банкова сметка за възстановяване на разходите

7. Приложени документи: поемане на задължение за възстановяване на разходи (ако е приложимо)

Б. Общ модел за поемане на задължение за възстановяване на разходи (финансова помощ)

ОБЩ МОДЕЛ ЗА ПОЕМАНЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЕ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА РАЗХОДИ (ПАРИЧЕН АВАНС)

Аз, (г-н/г-жа/г-ца) (име, презиме, фамилия с печатни главни букви)

паспорт №....., издаден в.....

с настоящото потвърждавам, че съм получил от посолството/консулството на

.....**В**.....
на сумата.....

като аванс за

..... (включително всички приложими такси)

и се задължавам и обещавам при поискване да възстановя на Министерството на външните работи/правителството на.....

.....
в съответствие с националното право на тази държава равностойността на посочената сума В

(валута).....

по приложимия курс в деня на отпускане на аванса.

Адресът ми (*) (с печатни главни букви)
(държава).....
е:.....
.....
.....

ДАТА..... ПОДПИС.....

(*) ако нямате постоянен адрес, моля посочете адрес за връзка.

В. Общ модел за поемане на задължение за възстановяване на разходи (репатриране)

ОБЩ МОДЕЛ ЗА ПОЕМАНЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЕ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА РАЗХОДИ (РЕПАТРИРАНЕ)

Аз, (г-н/г-жа/г-ца) (име, презиме, фамилия с печатни главни букви)

роден/а в (град)..... (държава).....

на (дата).....

паспорт №....., издаден в.....

на..... и ЕГН №.....

с настоящото се задължавам при поискване да платя на правителството на.....

..... в съответствие с националното право на тази държава равностойността на всички разходи, платени от мое име или платени ми авансово от консулския служител на..... правителството..... на.....

в.....

за целите на или във връзка с моето и на придружаващите ме членове на семейството ми репатриране в.....,

както и да платя всички дължими консулски такси във връзка с репатрирането.

Тези суми включват:

(i) (*) Разходи за път

Дневни

Други разходи

МИНУС вече платеното от мен

КОНСУЛСКИ ТАКСИ:

Такса за репатриране

Такса за извършена услуга

Такси за паспорт/временен документ

(...часа по...на час...)

(ii) (**) Всички суми от мое име за целите или във връзка с моето и на придружаващите ме членове на семейството ми репатриране, които не могат да бъдат определени към момента, в който подписвам настоящото поемане на задължение за възстановяване на разходи.

Адресът ми (***) (с печатни главни букви)
(държава).....
е:.....
.....
.....

ДАТА..... ПОДПИС.....

(*) Ненужното се зачерква: консулският служител и молителят следва да парафират в полето всяко заличаване.

(**) Ненужното се зачерква: консулският служител и молителят следва да парафират в полето всяко заличаване.

(***) Ако нямате постоянен адрес, моля посочете адрес за връзка.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

А. Формуляр за искане за възстановяване на разходи в кризисни ситуации (член 13)

1. Държава-членка заявител
2. Държава-членка на непредставения гражданин

(Министерство на външните работи)

3. Идентифициране на събитието:

(дата, място)

4. Данни на гражданина(ите), на когото(които) е оказана помощ (прилага се отделно)

Име, презиме, фамилия	Място и дата на раждане	Наименование и номер на документа за пътуване	Оказана помощ	Разходи

5. Метод на изчисление

- Действителни разходи
- Пропорционално
- Фиксирана сума

6. Общо разходи

7. Банкова сметка за възстановяване на разходите

8. Приложени документи: поемане на задължение за възстановяване на разходи (ако е приложимо)

Б. Фиксирани суми

Вид помощ	Фиксирана сума
Евакуация – превоз на дълги разстояния	Цена на последния самолетен билет, предложен от търговска авиокомпания: място на евакуация – дестинация (ИЛИ 1.000 EUR)
Вътрешно пътуване до сигурно място	150 EUR
Медицинска помощ	2 500 EUR
Дневни (предложено настаняване и храна)	200 EUR (на ден)

